

Ruska) a taky úřední přehmaty či iniciativy hojně vedené i bohulibými záměry. V globální vesnici, kde není nic jistého včetně linie státních hranic, narážejí tyto nepohodlné snahy o sebeurčení na lhostejnost OSN i na pýchu premiantských demokracií. A tak zatímco teritoria původních indiánských osadníků u prezidenta Trumpa opět spolehlivě neuspějí, snad se sen o nezávislosti brzy splní aspoň Grónsku.

KATALOGY ÚPADKU A ZTRÁTY

Když dva dělají totéž, nemusí z toho vyjít výsledek jako přes kopírák. Zasluhou filatelistické inspirace – a taky námořnické minulosti – sestavil norský architekt Bjørn Berge katalog *Zemí, které zmizely* (Kniha Zlín 2019) a přežívají leda v zaprášených sběratelských albech. Mapy sice v rozboru upozadil málem na velikost přiložených známkových rarit, jež kdysi tyto státy pyšně vyslaly do oběhu, nicméně o to víc jsou jeho postřehy pronikavější a datově podloženější. Bergeho ikonografie efemérnosti se s Middletonovou analýzou zneuznání nijak výrazněji nepotkává: zařazená položka tohoto díla coby stát existovala a byla tolerována. V jaké pitvorné tropické zemiže že to působil jánošík Sandokan, díky jakému vévodství se sjednotilo Německo a co proboha záhy nato pohledávalo v srdci Číny? Za vším, jak jinak, stojí hamižnost, velmocenské ambice a pomýlené machistické vize. Snáz než u předešlého soupisu tak

tyhle medailony úpadku složí dohromady to, co bychom viděli až v časovém videu – jako by planeta Země byla sérií ustavičných státoprávních nezdarů a nesmiřitelných partikulárních zájmů, které takto pojatý náhled eviduje důkladněji než selektivní děravá paměť očitého svědka.

Na memento mori je založen i *Atlas ztracených měst* (65. pole 2020) Aude de Tocquevillové: defilé 44 „sidel duchů“ poněmáhu se vracějících do lůna přírody, pokud už rovnou neudeřila pěstí jako v Pompejích. Zůstala jen pachutí vzpomínek na dobovačnost, developerskou pošetilost, vumělkovanost, ne-li odfláknutou víru ve světloňskou budoucnost jako v Pripjati u Černobylu. Na svazku je nejcennější právě naprosto nerasmovská kazuistika bláznovství, když si ji ovšem svépomocí smontujeme, protože kniha rezignovala na zevrubnější shrnutí. Z map trčí francouzské popisky, což je řešení v mezinárodním soutisku levnější, zato daleko laciněji vyznívá sám přístup: stylistické cvičení průměrného průvodce, kde se nedostatek kreativity řadí opakováním, popkulturní argumentací a perexy vyzdvihují sdělení i la „Bohatý materiál představuje pro archeology hotový poklad“, tedy pravdy nosné spíš pro magazíny na křídě. Vědomí pomijivosti tu asi pohltilo i chuť nořit se hloub – a to je oproti Schalanské roz-

díl propastný jako hloubka sloje poetična, kterou mohla de Tocquevillová probádat.

Tudy doufejme cesta kříženců krásného slova s atlasem nepovede, pakliže mladý žánr neustrne v poloze, kdy nás zase jen ubaví k smrti načechranou nudou. O mapách víme přece též to, že bývají poněkud ošemetnými průměty lidských přání a matou chybami zobrazení – například Antarktidou zakreslovanou v rovině většinou mimo reálné proporce. I to ale patří k projevům čilé zahraniční nabídky, jež je překladově k dispozici, než se odhodláme psát „mapovou beletrii“ vlastní. Můžeme putovat třeba po stopách iluzí o době předdějinné s doyenem francouzské esejistiky Gillem Lapougem v *Atlas ztracených rájů*, můžeme se opájet kouzlem siločar vytvořených srovnávacími analýzami plánů světových podzemních drah. Kdyby byli ještě milovníci strukturovaných seznamů Eco a Borges naživu, určitě by se tetelili: atlas je hlavně myšlenková mapa, výpověď o stavu duše, která tak jako mnohý jiný obraz vydá za tisíc slov. A Ibsen by dodal, že ani tisíc slov převtělených v obraz nezanechá tak blahý dojem jako jeden skutek. Nejvyšší čas, aby česká literatura mapovala taky!

Autor je editor, publicista a překladatel.

